

Søren Krarups prædiken 18. søndag efter trinitatis

Taler

Søren Krarup
Præst og politiker

Dato

5. oktober 1980

Sted

Seem Kirke

Omstændigheder**Prædikentekst**

Johannesevangeliet kapitel 15, vers 1-11

Erasmus Montanus og evangeliet

Da jeg sad og skulle til at lave en prædiken over dette evangelium, blev jeg ringet op fra Odense. Det var en universitetsforening, som ville invitere mig til at diskutere med en yngre universitetslærer, der tillige er forfatter og gør sig gældende i offentligheden som pennefører for den ny-marxistiske fløj af yngre akademikere. Ville jeg drøfte spørgsmålet om marxisme med ham? Det havde jeg ikke noget imod, og resultatet blev, at opringeren skulle ringe igen for at træffe endelig aftale.

Da jeg havde lagt røret, kom jeg til at overveje sagen. Den pågældende universitetslærer og forfatter er yngre end jeg, vistnok helt op til ti år. Det vil sige, at han er blevet student sidst i 60'erne og er blevet uddannet ved universitetet i løbet af 70'erne - den periode, hvor det såkaldte studenteroprør blomstrede, og hvor det meste af den akademiske ungdom blev fyldt med en marxistisk ideologi. Hvordan gik det egentlig til, at et helt slægtsled af unge på denne måde bliver ens i tankegang og holdning? Hvad var mon forklaringen på studenter- og ungdomsoprør? Hvad har ligget bag?

Jeg tillader mig at mene, at grunden er at finde i en evigt menneskelig trang til at løse menneskelivets gåde een gang for alle og få klarhed og sikkerhed i tilværelsen. Vi kender jo allesammen til det. Der er ikke noget så tillokkende og tilfredsstillende som at være den, der kan klare tingene. Det smigrer ens forfængelighed at posere som den suveræne og bedrevidende. At slå ud med

hånden og sætte tingene på plads, at kunne stille sig frem for de mere tungnemme og forklare problemerne, at være den altgennemskuende og udlæggende - hvilken tilfredsstillelse giver det ikke et menneske? Vi vil alle gerne være i den rolle.

Og netop den rolle gav ungdomsoprøret ungdommen mulighed for at spille, for ungdomsoprøret knyttede sig til den marxistiske ideologi, og marxismen er historiens mest gennemførte forsøg på at give en fiks og færdig forklaring på alle menneskelivets gåder. Det hele er klassekamp! Alting drejer sig om produktionsforholdene! De herskende tanker er de herskendes tanker! Sådan siger marxismen, fordi den opererer med een fiks og færdig tankemodel, og derfor kan marxismen give mennesker - især unge og naive - en ende at løbe med, som smigrer forfængeligheden og gør én godt. Allerede Holberg vidste, at den akademiske ungdom har en svaghed for at skulle spille klog, og studenteroprøret var i grunden Erasmus Montanus om igen: den bedrevidende vigtighed, trangen til at tage sig ud som den, der har gennemskuet alt, hvad de gamle tåber går og tror. Således var det at forstå, hvad der skete i slutningen af 60'erne, tror jeg, således fik et slægtled af unge en patentforklaring at gøre sig vigtig med - og enhver er fra sig selv i stand til at forstå det.

Spørger man, hvorledes kristendommen forholder sig til denne ideologi eller holdning fra ungdomsoprøret, er det enkleste og korteste svar, at kristendommen gør det umuligt for et menneske at spille vigtig, idet kristendommen sætter mennesket i en tomhændethed, som piller al vigtighed af én. Til den, der puster sig bedrevidende op, siges det med Paulus: Hvo som mener at stå, se han vel til, at han ikke falder! Til den, der med ungdommelig og naiv begejstring bilder sig ind at have løst alle gåder og at kunne klare og forklare alt, siges det med Grundtvig: Du jordklimp, du synder, hvad tænker du på! Nej, kristendommen holder mennesket fast på jorden som et svagt og skrøbeligt og syndigt menneske, der ikke skal bilde sig noget ind, fordi det ikke er livets herre og skaber, men er Guds skabning.

Og netop denne tale til mennesket, netop denne spænding, som et menneske aldrig slipper ud af, forkyndes i evangeliet til idag. Her hedder det nemlig med to sætninger, der tilsyneladende er selvmodsigende, men som i virkeligheden er lige nødvendige: "I er allerede rene på grund af det ord, som jeg har talt til jer. Bliv i mig, så bliver jeg også i jer". Dette var ordene. Disse var sætningerne. Først understregningen af, hvad der allerede er sket, hvad der er afgjort: "I er allerede

rene på grund af det ord, som jeg har talt til jer". Dernæst befalingen om at skulle, ordene om at de, der er rene, skal rense sig: "Bliv i mig, så bliver jeg også i jer".

Sådan taler evangeliet til os, og som sagt: det er egentlig selvmodsigende. Skal man være strengt logisk, må man konstatere, at evangeliet vil blæse med mel i munden. Der er tale om et både-og. Men logisk hedder det enten-eller: enten gælder det ene eller også det andet. Enten er det sandt, at Kristus allerede har rensset os og at vi nu er rene på grund af det ord, han har talt til os. Eller også er det sandt, at Kristus bliver i os, hvis og såfremt vi bliver i ham. Enten-eller. Enten er det afgørende, hvad Kristus har sagt og gjort. Eller også er det afgørende, hvad vi selv siger og gør.

Det er den logiske opstilling. Og logisk må vi da konstatere, at der er noget galt med evangeliet, for det er ulogisk. Det vil både blæse og have mel i munden. Det gør sig skyldig i en selvmodsigelse.

Men forholdet er, at det gør evangeliet med velberåd hu og med vilje, for kun således fastholder evangeliet os i en spænding, vi aldrig kan slippe ud af. Kun således holder evangeliet os da på plads. Hvor som helst sandheden får en fiks og færdig og entydig skikkelse - dér bliver sandheden til løgn, for dér overtager mennesket sandheden og gør sig selv til sandhedens herre. Men evangeliet forkynder Gud som herren. Derfor forkynder evangeliet altid en sandhed, vi mennesker ikke kan underlægge os, og det gør evangeliet ved at sætte os i en spænding eller en skruestik, som vi ikke kan vride os ud af.

"I er allerede rene på grund af det ord, som jeg har talt til jer". Det er evangeliet, det glædelige budskab om Guds gode gerning for os. Ubestrideligt. Her forkyndes det, at Gud har afgjort vort liv, da han sendte sin søn til jorden. Derfor skal de ængstede ikke ængstes mere, de bekymrede ikke bekymre sig mere, de grædende ikke græde mere. Det er afgjort. Gud er blevet menneske. Vi har fået tilsagt vore synders forladelse. Glæd jer: I er rene!

Ubestrideligt: det er evangeliet. Men hvor dette ubestridelige evangelium bliver til en sætning i sig selv, til en færdig, fiks og entydig lære, dér bliver det straks til noget andet end evangelium. Dér bliver det nemlig til menneskers filosofien under devisen: slap af, kære venner, den er helt i orden, for Gud har tilgivet jer! Således bliver Guds tilgivelse da til en sikkerhed, man sådan går rundt og har.

Bare rolig, den er helt i vinkel! Så er det glædelige budskab blevet til en slags forsikringspolice. Så er det tilgivne menneske blevet tilværelsens herre via den tilgivelse, han overtager fra Gud og gør til sin egen personlige ejendom. Så er til syvende og sidst det hele blevet ligemeget, for mennesket har ved hjælp af evangeliet gjort sig til det sikre, selvherlige væsen, som kan være evigt uanfægtet og tilfreds med sig selv og sin retfærdighed, for den er helt i vinkel...

Men hvor Guds tilgivelse på den måde bliver til menneskets ejendom, til en sikkerhed for mennesket, til noget, vi bruger til at garantere vores egen renhed og retfærdighed med, dér er det jo ikke Guds ord mere. Det er blevet vores ejendom i stedet. Dér har vi det - og har da gjort os selv til guder.

Sådan går det der, hvor tingene bliver fikse, færdige og fingernemme. Sådan går det, hvor vi mennesker selv skal klare og forklare tilværelsen. Så puster vi os op i vores klogskab og selvherlighed. Så overtager vi livet via vores klogskab og filosofi og gør os til livets herrer. Så bliver vi til små Erasmus Montanus'er, som stoltserer vigtige og bedrevidende rundt og skal korrekse og hovmesterere vor næste.

Derfor - for at splintre denne vigtighed og selvherlighed, for at bryde vores bedrevidende klogskab itu, for at sætte os ned på den bare, nøgne jord sammen med vores næste i fælles fattigdom og tomhændethed, derfor siger evangeliet i den ene sætning: "I er allerede rene på grund af det ord, som jeg har talt til jer", og i den anden sætning: "Bliv i mig, så bliver jeg også i jer". Logisk selvmodsigende, javist, men tillige et udtryk for, at Gud bliver vi aldrig færdige med. Hvor vi tror at være rene, siger loven: Bliv i mig! Hvor vi tror at være fortabte, fordi vi ikke vil og kan opfylde loven, siger evangeliet: I er allerede rene! Ja, trøst og frimodighed til den ængstede, men befaling og tugt til den selvsikre. Sådan taler Gud til os, og sådan fastholder han os i et forhold, hvor vi aldrig er ovenpå og således færdige med livet og næsten, i en spænding og uafklarethed, hvor vi altid, altid må leve med vores næste i dagen idag i den bøn til livets herre og skaber:

Gud, lad os leve af dit ord,
som dagligt brød på denne jord!

Amen.

Kilde

Tidehverv, 1981, s. 61-62 eller på tidehverv.dk

Kildetype

Digitalt manuskript

Tags

18. søndag efter trinitatis, Anden tekstrække, Prædiken, Prædikener fra 1900-tallet, Tidehverv

URI

<https://www.dansketaler.dk/tale/soren-krarups-praediken-18-sondag-efter-trinitatis-1980>